České cukrovarnictví na prahu nového roku 2023

CZECH SUGAR INDUSTRY ON THE THRESHOLD OF NEW YEAR 2023

Ohlédneme-li se za rokem 2022, zjistíme, kolika událostem jsme museli čelit a jak jsme jimi byli „zaskočeni“. Navzdory tomu můžeme konstatovat: „Cukrovarnická kampaň 2022/2023 se blíží ke svému zdárnému konci.“ A i když v době přípravy tohoto článku ještě neznáme konečná kampaňová čísla, lze očekávat, že Česká republika velmi pravděpodobně opětovně obhájí svou pozici 5. největšího výrobce cukru v EU-27. Letošní výnosy cukrové řepy jsou v meziročním srovnání o něco nižší, i přesto se vyrobí kolem 600 tis. t krystalického cukru, který jednak plně pokryje domácí spotřebu, ale navíc výrazně přispěje ke snížení deficitu v okolních státech, které nejsou ve výrobě cukru soběstačné.

Stále probíhající válka na Ukrajině, která začala v únoru minulého roku, vyhnala z našich myslí obavu o naše zdraví, které bylo spojeno s covidovou pandemií, a nahradila ji starostí o naši bezpečnost. Jsme svědky probíhající lidské tragédie, jež je pro nás těžko představitelná, a navíc se odehrává nedaleko od našich hranic. Válečný konflikt prohloubil již probíhající energetickou krizi v Evropě, kdy se ceny zemního plynu, pohonných hmot i elektrické energie dotkly pro nás dříve nepředstavitelných výšin. V průběhu minulého roku jsme neřešili jen otázku, za kolik budeme nakupovat energii, ale zda ji budeme mít dostatek. Pozitivní na nynější energetické krizi je skutečnost, že jsme se intenzivně ponořili do hledání dalších energetických úspor, které se nám daří realizovat. Náš sektor se řadí mezi energeticky náročné a jakékoliv navýšení cen se negativně projeví ve zhoršení naší výkonnosti. Nikdo z nás však nečekal více než osminásobné meziroční zdražení, především zemního plynu. S růstem cen energií je úzce spojena inflace. Její hodnoty blížící se 20 % jsme naposledy zaznamenali na začátku vzniku České republiky před třiceti lety. Dopady inflace vnímáme v celém průřezu našich aktivit a se budeme s nimi vyrovnávat ještě dlouho.

Pro cukrovou řepu nebyla první polovina loňského roku vůbec jednoduchá, neboť ceny ostatních komodit, především obilovin a olejnin, nabraly podobně jako energie neuvěřitelné růstové tempo. Mnoho pěstitelů nahlas uvažovalo o výrazném snížení rozsahu ploch cukrové řepy pro nadcházející období. Cukr vyrobený v předchozí kampani byl zasmluvněn na celé kampaňové období, tzn. do konce září. Dostupné statistiky Evropské komise vykazovaly pouze pozvolný růst realizačních cen v celé EU a rozhodně nekopírovaly inflační tempo, které česká ekonomika zaznamenávala. Situace na trhu s cukrem se však díky evropským tržním podmínkám změnila, a to s příchodem kontraktace pro nové období, tj. od října 2022. Vlivem nárůstu cen cukru na evropském trhu se cukrovarnickému sektoru podařilo absorbovat zvýšené ceny vstupů a formou bonusů vyplácených k základní smluvní ceně vrátit cukrové řepě potřebnou konkurenceschopnost k ostatním plodinám.

Pro budoucnost zachování rozměru českého cukrovarnictví jsou velmi důležití dodavetelé základní suroviny, pěstitelé cukrové řepy. Ti díky porozumění a podpoře vlády mohou i nadále využívat všech výhod, které jsou z pohledu udržení pěstování cukrovky zásadní. Výjimka pro neonikotinoidy byla schválena i pro příští rok, stejně jako platba na tzv. citlivou komoditu. Rizika spojená s novými protierozními opatřeními se spolu se zástupci pěstitelů cukrovky Čech a Moravy i s podporou Agrární komory ČR snažíme snižovat a vnímáme i zde politickou podporu v hledání udržitelné cesty pro zachování produkce cukrové řepy.

Ve světle aktuálních událostí, kdy jedna krize střídá krizi další, kdy světové trhy velmi rychle reagují na jakékoliv zaváhání, a projevuje se to v obrovské cenové volatilitě, je nezbytné si uvědomit, že vyrábíme základní potravinu, která nám přináší určitou stabilitu, avšak i ona je a bude pod tlakem trhu. Vedle toho je potřeba pozitivně vnímat nově avizované ceny ze stran jednotlivých cukrovarnických společností za cukrovou řepu – nejenom v ČR, ale i v okolních státech – jako velmi dobrý signál všem pěstitelům, že v příštím hospodářském roce 2023/2024 bude dobrá rentabilita cukrovky představovat stabilizační prvek v jejich osevním postupu.

Stojíme na prahu nového roku 2023. Roku, který přinese mnoho nových výzev a v němž budeme muset hledat společně cesty k jejich řešení. Věřím, že všechna budou v zájmu a k prospěchu našeho sektoru cukrovka-cukr. Dovolím si vám do nového roku 2023 popřát mnoho zdraví, štěstí, pevné nervy a optimismus.

Martin Kolář, Tereos TTD, a. s.